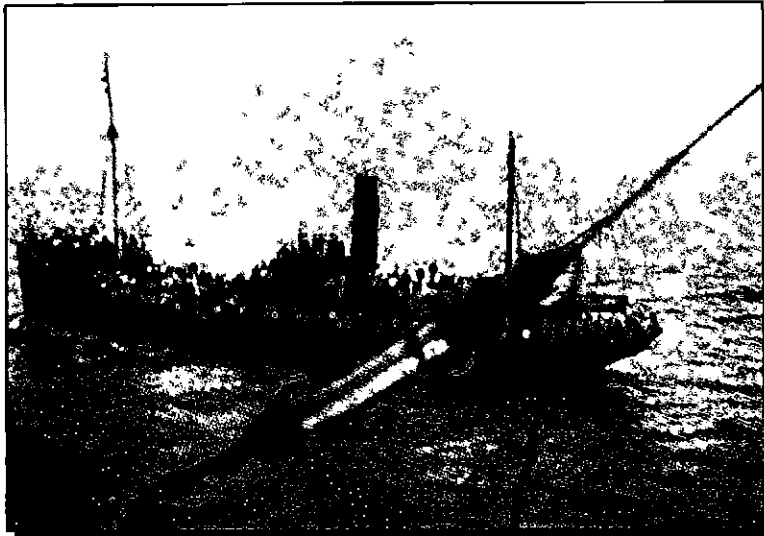

נחשון

מ	ז	ט	י	כ	ל
שם במקור ← Tadore					
שם צופן ← תמר, קסטל					
(באנגלית Qastel Operation)					
שנת בנייה ← 1897					
סוג כלי השייט ← ספינת דיג עשויה ברזל, מסוג 'מכמורתני' נמוכה, 2 תרנים, מכונות מאחור, 46 מ' אורך, 7.5 מ' רוחב, 4 מ' עומק					
תפוסה/הדחק ← 400 טון					
הנעה ← פחם					
מהירות ← 6-7 קשר					
כמות דלק ← צריכה של 4 טון פחם ליום					

ההיסטוריה של הספינה: שימשה כספינת דיג באוקיינוס, שהפליגה למסעות ארוכים של שניים-שלושה חודשים. היו בה מתקנים לאגירת מים ומחסני קירור. בעליה – צרפתי שעמד בראש קואופרטיב של דייגים.

רכש והכנה

המוסד לעלייה ב' בצרפת, באמצעות מתווך צרפתי שרכש את הספינה ורשם אותה בשמו של רב החובל וייל – יהודי צרפתי, בדימוס מהצי הצרפתי. דגלה הצרפתי לא הוחלף.	הרושט:
La Rochelle במפרץ ביסקאי, צרפת.	מקום הרכישה:
כ-40 אלף דולר (בלי סידורים לעלייה).	עלות רכישה:
הספינה הוכנה במקום רכישתה, ואחר-כך הפליגה לאורך החוף למיצר בוניפציו, בין סרדיניה לקורסיקה, לסידורים נוספים.	נתיב שיט לנמל ההכנה:
ייתכן ושירות הביון הבריטי הדליף לצרפתים כי הספינה מיועדת להברחת נשק, כדי למנוע את הפלגתה.	גילוי בריטי בשלב זה:
לה-רושה ומעגן פרופוריאנו ליד בוניפציו, קורסיקה.	נמל הכנה:
פולי פרקש (שאול בר-זאב) אחראי על ההתקנות, ויוסף אלמוג.	צוות הכנה:
הספינה היתה מצוידת בשתי סירות גומי ל-45 איש כל אחת, וסירת עץ קטנה ל-14 איש. הותקנו בה סידורי לינה ושירותים. העצים לבנייה הובאו ממחסני המוסד במרסיי.	ארגון הספינה להעפלה:
פחם ומים ל-15 יום וכן מזון.	כמות הדלק, מים ומזון:

צוות ומלווים

יוסף אלמוג – פליים.	מפקד הספינה:
ישראל שינקמן – מתנדב מארצות-הברית, מכונאי – משה, שליח תנועה באירופה, דרום אפריקני במוצאו; מיכאל גדזוביץ (גל) מגויס לפליים מקרב המעפילים עוד בהפלגה הראשונה.	מלווים נוספים:
שלום בורשטיין.	גדעוני:
צרפתי.	רב חובל:
14 מלחים צרפתיים.	צוות הספינה:

העלאת המעפילים

עם השלמת התקנתה נערך בה חיפוש על-ידי השלטונות המקומיים, ונתגלה בה אקדח בתא של המלווה הארץ-ישראלי. השלטונות חשזו כי הספינה מיועדת להובלת נשק למחתרת בספרד. הצוות והמלווים נלקחו למעצר. רב החובל וייל השתדל אצל מושל המחוז, יהודי בשם הירש, ואמר תחילה כי היא מיועדת להובלת	נתיב שיט לנמל ההעמסה:
---	------------------------------

מטען לאורך החוף. אחר-כך גילה את מטרת ההפלגה והמושל שחררה. העצורים שוחררו לאחר 12 שעות. הספינה הפליגה לנמל אז'קיו (Ajaccio) בקורסיקה, להצטיידות במים ודלק, ומשם לנקודת ההעמסה. בנדול, דרום מזרח צרפת. לא היה מגע ושיתוף פעולה. ההעמסה נעשתה בהסתר. 550. מפאיי, פועלי ציון, התאחדות, נוחם – 138; דרור, הנוער לאחדות העבודה, מח"ח – 138; השומר הצעיר – 102; איחוד, נוער ציוני – 67; מזרחי – 22; בית"ר – שמונה; שונים – 75. בסה"כ 346 גברים ו-204 נשים וביניהם 13 ילדים עד גיל 13; 89 בני נוער בגיל 18. סמוך לנמל בנדול היו בה יהודים צרפתים ואנשי פלמי"ח. המעפילים, שהובאו ממחנות שונים בדרום צרפת, רוכזו בו מספר ימים לפני ההפלגה. ברגל מהמחנה. ב-13 באפריל בשעה 23:00 נלקחו המעפילים ברגל אל מקום ההעלאה. הם הועברו בסירות ובחבלים לספינה, שעגנה במרחק כ-200 מ' מן החוף. העלאה ראשונה נערכה בתחילת מרס 1948. בהסתר, באמצעות סירות גומי, הועלו 530 מעפילים. בהיותה בלב ים חל קלקול טכני במערכת ההנעה והוחלט להעביר את האנשים לספינה 'יחיעם' שהפליגה למטרה זו מאיטליה רק עם 236 איש. ההעברה היתה ב-12 במרס 1948 ליד האי מונטה כריסטו. נחשון חזרה לנמל בסטיה בקורסיקה, שם תוקנה והוכשרה להפלגה הנוכחית.

נמל ההעמסה
יחס שלטונות
מספר המעפילים
גיל, מוצא ושיוך תנועתי

מחנה המעפילים
דרך הגעה לאזור ההעמסה
ההעלאה

ההפלגה

14 באפריל עם שחר. כשביקשה הספינה לצאת מהנמל, חלה תקלה במדחף כתוצאה מחבל שנכרך סביבו. לאחר כמה שעות תוקנה התקלה. מבנדול לאורך החוף הצרפתי, טולון (Toulon), ומשם בנתיב הרגיל לארץ-ישראל. מדיווחים צרפתיים עולה כי ב-14 באפריל נעצרה ספינת מעפילים ל-24 שעות ליד חוף לקטיאן בסביבת טולון עקב קלקול במנוע. לבסוף הפליגה ללא עזרה. ב-21 באפריל מדווחת הספינה כי נגמרו המים למנועים, ויש צורך ב-30 טון מים. הספינה ביקשה רשות להיכנס לנמל בכרתים כדי להצטייד במים. באותו יום ניסו שלוש משחתות צרפתיות לתפס את הספינה, שנראתה ליד טולון. קלקול נוסף במנועים גרם לחוראה להעביר המעפילים לספינה 'משמר העמק' (מיכל) אך הדבר לא התבצע.

תאריך הפלגה ושעה
נתיב ההפלגה
אירועים בדרך

עימות עם הבריטים

ב-24 באפריל התקרבה משחתת, אולם לא נעצרה והמשיכה לכרתים. ב-26 באפריל משעות אחר-הצהריים, החלו שתי משחתות בריטיות ללוות את הספינה. להתנגד עד כמה שניתן להשתלטות בריטית. ב-26 באפריל, במרחק כ-30 מיל מול חופי תל-אביב, התכוננו חיילים בריטים להשתלט על הספינה. עם עלייתם, נתקלו בהתנגדות, ושניים מהם הושלכו לים. בשעה 21:30, נלכדה הספינה והובלה לחיפה. הבריטים נאלצו להשתמש באלות כדי להתגבר על ההתנגדות, וגם התיזו מים באמצעות זרנוקים וירו פצצות גז מדמיע. עם התחלת העימות נותק הקשר והמכשירים הוסלקו. ב-28 באפריל ב-05:30 נגררה 'נחשון' לנמל ונקשרה לספינת הסיוור הבריטית 'ניו קאסל'. בגלל היעדרה של ספינת הגירוש 'אמפייר דיבל', שטרם חזרה מקפריסין לשם הפליגה עם מעפילי 'משמר העמק', הובאה קורבטה קטנה בשם 'אמפייר ראסט', והמעפילים הועלו אליה. הספינה הפליגה ב-28 באפריל ב-11:30.

גילוי וליוי בריטי
הכנות לעימות והוראות העימות
תקשורת לארץ בעימות
גיררה
מעבר לספינות גירוש/מחנה

* על-פי עדות יוסף אלמוג, לא התרחשו אירועי ה-21 באפריל.

חילוץ מלווים

הוראות והכנות לחילוץ: על מפקד הספינה והמלווה להישאר בספינה, ועל היתר לרדת לסליק בחלק הקדמי של הספינה.

תוצאות

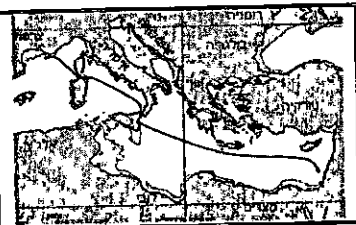
לאן הגיעו המעפילים: לקפריסין. הספינה עצמה נשארה בחיפה, ולאחר הכרזת המדינה הפליגה חזרה לצרפת לשם מכירתה.

"נחשון - הקסטל"

צרפת	ארץ המוצא
לה-טיסה	נסל יציאת
550	מסע עורים
יוסף אלמוג	מלווה
ישראל, שניעמן	וארחוב
שלום בדרגשיין	
מיכאל גרובין	תאריך הגעה
2.6.4.48	המרות
נתפסה	

הספינה "נחשון"

מסולה "נחשון"

בנמל לה-רושאל נרכשה ספינת דיג רו-תרנית, בעלח נפח של 400 טון, ושמה "טאדורן" (TADORNE), נושאת דגל צרפתי, אשר שימשה כספינת ריג באוקיאנוס, שהיתה מפלגה למסעות דיג ארוכים, והיתה ברעלות צרפתי שעמד בראש קרואפרטיב של דייגים. הספינה נרכשה בנמל הריג "לה רושל", אשר במערב צופת, בצפון מפרץ ביסקיה, כאשר את המשא ומתן לרכישתה ניהל, כנציג "המוסד לעליה ב", יהודה בראגינסקי. רב החובל וייל, יהודי צרפתי אשר על שמו נרשמה העסקה, נשאר במקום להשגיח על התקנתה, ויחד עמו הוזעק ממרסיי פולי פרקש (שמואל בר-זאב) ועמו יוסף אלמוג. (1)

לאחר שהוכשרה למשימתה, יצאה "טאדורן" לאיזור בנדרול, שם עלו מעל סיפונה, באמצעות סירות ובחבלים 530 מעפילים.

בהיותם בלב ים ארע קלקול טכני במערכת ההנעה, והוחלט להעביר אח המעפילים לספינה "יחיעם" שהפליגה למטרה זו מאיטליה רק עם 236 מעפילים על סיפונה. בהיותם ליד האי מונטה כריסטו, ביום ה-12 במרץ, הועברו המעפילים, ו"נחשון הקסטל" שבה לנמל בסטיה אשר בקורסיקה, שם חוקנה והוכשרה להפלגה. לאחר שהוכשרה למסעה הנוכחי, הגיעה הספינה למפרץ באיזור בנדרול, שם המחניו 550 מעפילים, אשר חלקם הגדול הובאו מצפון אפריקה לצרפת לצורך העלאתם ארצה בדרך ההעפלה.

"נחשון הקסטל"

ביום ה-14 באפריל 1948 יצאה "נחשון הקסטל" לדרכה, בפקודו של איש "המוסר לעליה ב" יוסף אלמוג, ועמו המלווים ישראל שינקמן, מיכאל גדוביץ, והאלחוטאי שלום בורנשטיין. עם צאתה לדרך שונה שמה להיות "נחשון - הקסטל", על שם מבצע נחשון לפריצת המצור על ירושלים.

"נחשון הקסטל" בגמל חיפה לפני הגירוש לקפריסין

על פי התכנית, אותה קיבל מפקד "נחשון הקסטל" ממטה המוסד, ואשר נבעה מן הארועים שנכפו על הספינה וצוותה, כתוצאה מבריחה ממשחתות צרפתיות שרלמן אחריה, ולאחר מכן קלקול במנועיה, אמורה היתה "נחשון הקסטל" להעביר את מעפיליה לסיפונה של אחותה "משמר העמק", אולם התכנית לא יצאה אל הפועל, ו"נחשון" המשיכה לבדה בררכה ארצה. (2)

אך ביום ה-26 באפריל 1948 נתפסה "נחשון הקסטל" על ידי משחתות בריטיות שהמחינו לה בלב-ים, והובילו אותה לנמל חיפה, ונקשרה לספינת הסיור הבריטית "ניו קאסל".

המעפילים גילו החנגרות, והמאבק על האניה היה קשה, כאשר הבריטים השתמשו באלוח על מנת להתגבר על ההתנגרות, כמו כן התיזו מים באמצעות זרנוקים, וגם ירו פצצות גז מדמיע, אך לא היה כל סיכוי למעפילים והם נכנעו. סופם שהם הועברו לקורבטה הבריטית "אמפייר ראסט", וביום ה-28 באפריל, בשעה 11:30, היא הפליגה בדרכה למחנות המעצר בקפריסין.

יוסקה אלמוג

להלן סיפורו של מפקד הספינה, יוסקה אלמוג, כדלהלן:

"במחצית ינואר, בפגישה עם שאול אביגור, על פי יוזמתו, קיבלתי מינוי למפקד הספינה 'טורן' שנרכשה בנמל הדייג 'לה רוש' במערב צרפת בצפון מפרץ ביסקיה. המשימה - להכשיר את הספינה טכנית, להצטייד במקום ולהפליג לים התיכון למיצר 'בונופציו' שבין קורסיקה וסרדיניה ולהכינה שם כאנית מעפילים.... עם השלמת ההתקנות וההצטיידות במים ודלק (פחם), הגענו לאזור בנדרול ב-8.3.48 ועם 560 מעפילים הפלגנו בנתיב לארץ עם שחר למחרת היום. בגלל תקלה חמורה במערכת ההנעה (בדוד הקיטור) נאלצנו להעביר את המעפילים ב-12.3.48 ליד האי 'מונטה כריסטו' לספינת ההעפלה 'יחיעם' שהפליגה מגאטה' שבאיטליה עם 238 מעפילים בלבד למטרה זו. מכאן הפלגנו לתיקונים יסודיים לנמל 'בסטיה' בקורסיקה. לאחר גמר התיקונים הגענו בליל ה-13.4.48 בשנית למפרץ באזור בנדרול שם חיכו לנו 550 מעפילים - מחציתם מיהדות צפון אפריקה שהובאו לצרפת

למטרת עליה לארץ בהעפלה. שם האניה הוסב כמקובל בים, ל"נחשון הקסטל". ב-26.4 נתפסה 'נחשון הקסטל' ע"י משחתת בריטית ליד חופי הארץ. האניה נגררה לחיפה ומעפיליה גורשו לקפריסין... (32)

ה'בוקר' - יום ד', י"ט ניסן תש"ח, 28.4.48 - עמ. 3803

מעפילי "נחשון" התנגדו בכח אך גורשו אחמוד לקפריסין

558 איש במסיבת שכאה מצרפת - העונתאים לא נוכחו
פיקר זאאז ברת הגירוש

המרת המעפילים "נחשון" שהביאה על המסגרת 558 עולים יחפיים. נגדוה אחטול השכם בבוקר. למול ודמת ונקשרה לנדה של אגיה השנה הבריטית "ירקסלי" סעודת הגורש בוצעה זו הצפום הרצונתה ללא נוכחות והתנאים. המסיבה בלהי ידועה לא התנגו לנמה.

לאחר ההגרה. אנפיר קופרסיה. האמפיה
השיי המה'מורש. אבפיר ריבלי טום
פצה בקפריסין. להם הביאה אל מורשי
השבו המסיק. למתן המבור כי רק. אפי

פירי דמפי נצבחה את המעפילים.
עוד המעפילים. חילה אוטו. הרעבו
באלהקו למל ומסם לביה'טולים בניו.
המפיה. האשקף היא סימוןדינים צו
החיה. "שנה הקיום. הילדור" היא ושהה

הה'מפיה. לבי השערה הסלונות ולפריסיה
המליגה המפיה במל צדחיל לפי ספרותיה.

במב המלישים מסיבי דוון. באשן כל
המפיה היא להם אבל ומסם במסד המפיה.
בין המעפילים - בינו ילדור

על תפיסה המפיה במור. מנקודת שיטה
גריטיות כי לפני הקופה מרובה גינור על
לסודות מקופה. גילו מסגה המעפילים
המגרות מזה וקעסיה למלחה שובי לקר
לוח על המפיה. טנים מהמלוקים הבריטיים
הוסלבו מעל המטה המעפילים ליה האל'
טום מנחה במתן קלי רק למור מהמלוקים
המפיהו בושק קי נוד המעפילים תגליש
מבטור נקישנה להמלוב על גשר המפיה.

המפיה המפיה במל המפיה
ממכנה המפיה דוחי ממדיל. כי גם הם גילו
המפיה המפיה במל ורק במל המפיה
המפיה במל המפיה המפיה המפיה
במל המפיה המפיה המפיה המפיה

כתבה על תפיסת גירוש מעפילי המפיה "נחשון" - הקסטל" - "הבוקר" 28.4.48